

FYRA ELOMRÅDEN 2011 - KONSEKVENSER FÖR BALANSANSVARET

2011 07 06
uppdaterad 2011 10 13

Svenska Kraftnät är ett statligt affärsverk med uppgift att förvalta Sveriges stamnät för elkraft, som omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Vi har också systemansvaret för el och naturgas. Svenska Kraftnät utvecklar stamnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, miljövänlig och ekonomisk elförsörjning. Därmed har vi också en viktig roll i klimatpolitiken. Svenska Kraftnät har närmare 400 anställda, de flesta vid huvudkontoret i Sundbyberg. Vi har även kontor i Sundsvall, Halmstad och Sollefteå. Ytterligare flera hundra personer sysselsätts på entreprenad för drift och underhåll av stamnätet runt om i landet. År 2009 var omsättningen cirka 6 900 miljoner kronor. Mer information finns på vår webbplats www.svk.se.

SVENSKA KRAFTNÄT

BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

WWW.SVK.SE

TEL 08 475 80 00
FAX 08 475 89 50

Från och med den 1 november 2011 delas den svenska elmarknaden in fyra områden. Detta faktablad beskriver vad förändringarna kommer att innebära för den balansansvarige.

BAKGRUND

Svenska Kraftnät har beslutat att balansansvarigas handel med fastkraft ska redovisas till balanstjänsten per fyra områden (istället för som tidigare utan geografisk knytning) – så kallad marknadsdelning. Områdena överensstämmer med snittområdena i Sverige. Den nya redovisningen kommer att gälla från och med den 1 november 2011.

Orsaken är att EU-kommissionen fattat beslut om att Svenska Kraftnät ska förändra hanteringen av överföringsbegränsningar i det svenska elnätet för att minska behovet av att begränsa överföringen av el och handel över Sveriges gränser.

MARKNADSDELNING SOM METOD FÖR ÖVERFÖRINGSBEGRENSNING

Det är enbart elbörsen, d.v.s. Nord Pool Spot, som tillåts överföra el mellan områdena. Områdena kallas anmälningsområden på elbörsen eftersom köpare och säljare anmäler/lämnar bud för handeln per område. Hur mycket el som kan överföras begränsas till den handelskapacitet som finns tillgänglig mellan områdena. I spotmarknaden optimeras handeln genom att ett jämviktspris beräknas mellan säljare och köpare per anmälningsområde så att handeln över snitten maximalt uppnår tilldelad handelskapacitet. Elhandeln på elbörsen för Sverige delas in i fyra anmälningsområden.

ELOMRÅDEN

Elbörsens anmälningsområden överensstämmer med snittområdena, d.v.s. de områden som delas in av elsystemets flaskhalsar (snitt). I detta faktablad används i fortsättningen begreppet elområde (SEz) för den del av elmarknaden som berör elhandel (börsen och bilateralt). När det gäller informationsstrukturen i övrigt bibehålls begreppet snittområde (SNz) för de delar som berör planering och avräkning för att inte marknadsdelningen ska resultera i kostnadsdrivande systemändringar. Begreppen snittområde och elområde behandlas synonymt i detta faktablad.

BALANSANSVARSAVTALET

I balansansvarsavtalet som gäller fr.o.m. den 1 november 2011 kommer följande huvudsakliga

förändringar att genomföras:

- > De balansansvariga ska rapportera bilateral handel till Svenska Kraftnät per elområde.
- > Priser kommer att fastställas per elområde.
- > Balanskraften kommer att prissättas per elområde.

BILATERAL HANDEL

Uppdelningen av elhandeln inom Sverige innebär att elbörsen ges ensamrätt att överföra el mellan de svenska elområdena och på motsvarande sätt som tillämpas mellan de nordiska länderna. Efter den 1 november 2011 kommer de balansansvariga därmed gentemot Svenska Kraftnät endast kunna tillgodoräkna sig bilateral handel som sker inom respektive elområde.

> Handel på elspot- respektive elbasmarknaden kommer att rapporteras av Nord Pool Spot till Svenska Kraftnät per balansansvarig och elområde. Svenska Kraftnät rapporterar handeln till respektive balansansvarig med motsvarande indelning.

> Övrig bilateral handel mellan balansansvariga ska rapporteras av båda balansansvariga till Svenska Kraftnät per elområde. Svenska Kraftnät rapporterar en kontrollserie (diff.) per bilateral handel till respektive balansansvarig.

Svenska Kraftnät beräknar i handelsskedet den balansansvariges handelssaldo per elområde och rapporterar detta till den balansansvarige vid varje uppdatering av den bilaterala handeln. Olikheter i uppfattning om handeln (diff. bil.handel) mellan två balansansvariga innebär att handelsaldot korrigeras enligt avtalad rättningsregel.

Den balansansvarige ska med blankett T1 anmäla med vilken balansansvarig och i vilka elområden som denne avser att ha bilateral handel. Blankett T1 återfinns på vår webbplats under valet Energimarknaden/El/Strukturinformation/Blanketter.

PLANERING

Den balansansvariges planering sker per reglerobjekt och planerna rapporteras till balansstjänsten. Svenska Kraftnät summerar planer för produktion till en bindande plan per elområde vilken rapporteras till den balansansvarige. Marknadsdelningen innebär inte någon förändring av denna rapportering - se även nedan om reglerobjekt.

Med marknadsdelningen kommer Svenska Kraftnät i planeringsskedet att beräkna en bindande plan för förbrukning per elområde. Planen rapporteras till den balansansvarige och är avräkningsgrundande för förbrukningsbalanskraften. Den bindande planen för förbrukning beräknas som summan av den bindande planen för produktionen och den balansansvariges handelssaldo.

REGLERMARKNADEN

REGLEROBJEKT

Alla reglerobjekt är före ändringen hänförliga till ett elområde och inga förändringar görs med anledning av marknadsdelningen. Vilka reglerobjekt som varje balansansvarig har och i vilket elområde dessa finns, redovisas i strukturrapporten. Se faktabladet om reglerobjekt på www.svk.se/Publicerat/Faktablad.

REGLERKRAFTAFFÄRER

Balansansvariga med reglerobjekt som kan delta i balansregleringen eller som reserver för ansträngda systemdriftssituationer har möjlighet att göra reglerkraftaffärer med Svenska Kraftnät. Reglerkraftaffärerna bokförs per reglerobjekt vilket innebär att dessa affärer kan fortsätta att göras som före ändringen. Ett reglerobjekt kan enbart finnas inom ett elområde. I driftsskedet rapporteras reglerkraften till den balansansvarige per reglerobjekt. Från avräkningen rapporteras reglerkraftaffärerna till den balansansvarige per elområde och totalt. Av Svenska Kraftnäts strukturrapport framgår för vilka reglerobjekt som reglerkraftaffärer kan göras. Se faktabladet om reglerkraftaffärer på www.svk.se/Publicerat/Faktablad.

Reglerkraftpriser

Inom varje elområde i reglermarknaden fastställs ett upp- och ett nedregleringspris, s.k. reglerkraftpriser. Om det förekommer överföringsbegränsningar mellan områden sätts reglerkraftpriset efter den reglering som sker inom ett sammanhängande område (ett eller flera elområden utan överföringsbegränsningar sinsemellan). Reglerkraftpriset baseras på marginalpriset av de regleringar som har gjorts inom det sammanhängande området. Fr.o.m. den 1 november 2011 kommer därmed reglerkraftpriser för fyra elområden att fastställas.

Nettoregleringspriser

För varje elområde fastställs ett nettoregleringspris (tidigare kallat balanskraftpris) som utgår från systemets nettoreglering inom det sammanlagda området där överföringsbegränsningar inte delar upp reglermarknaden. Balansgrundpriset sätts till elspotmarknadens områdespris. Om nettobalansen av upp- resp. nedreglering är noll eller om det inte förekommit någon reglering sätts nettoregleringspriset till balansgrundpriset för området. Fr.o.m. den 1 november 2011 kommer därmed nettoregleringspriser för fyra elområden att fastställas.

PRIMÄRREGLERING

PRIMÄRREGLERINGSRESERVER

Handeln för primärregleringsreserver är uppdaterad i Frekvensstyrd Normaldrift Reserv (FNR) och Frekvensstyrd Störnings Reserv (FDR). Rutinerna som infördes 1 april 2011 är anpassade så att de sker per elområde. Se faktabladet om primärreglering på www.svk.se/Publicerat/Faktablad.

AUTOMATISK REGLERKRAFT

Automatisk reglerkraft beräknas per elområde (fr.o.m. den 1 april 2011) för de balansansvariga som tillhandahåller reglerstyrka. Se faktabladet om primärreglering på www.svk.se/Publicerat/Faktablad.

ERSÄTTNING FÖR AUTOMATISK REGLERKRAFT

Ersättningen för automatisk reglerkraft beräknas fr.o.m. den 1 november 2011 per elområde baserat på reglerkraftpriser m.m. per elområde efter de principer som redovisas i faktabladet om primärreglering.

AVRÄKNING

MÄTVÄRDEN

I Sverige är mätvärdesrapporteringen strukturerad så att mätvärden till elleverantörer, balansansvariga och Svenska Kraftnät rapporteras av nätägaren per nätavräkningsområde. Då ett nätavräkningsområde etableras ser Svenska Kraftnät till att nätavräkningsområdet entydigt hänförs till ett elområde. Det innebär att varje aktör, elanvändare och producent indirekt kan veta till vilket elområde dennes fysiska elleveranser tillhör.

BALANSKRAFT

Beräkning av balanskraft

Balanskraften för en balansansvarig beräknas per elområde enligt följande:

- > Produktionsbalanskraft = Uppmätt produktion minus bindande plan för produktion korrigerat för eventuell produktionsreglerkraft.
- > Förbrukningsbalanskraft = Uppmätt förbrukning minus bindande plan för förbrukning korrigerat för eventuell förbrukningsreglerkraft.

Prissättning av balanskraft

Prissättningen av balanskraft sker fr.o.m. den 1 november 2011 per elområde baserat på följande princip:

- > Produktionsbalanskraft prissätts med nettoregleringspriset om den balansansvariges produktionsbalanskraft medverkat till systemets obalans. Om produktionsbalanskraften bidragit till att motverka systemets obalans prissätts produktionsbalanskraften med balansgrundpriset, s.k. tvåprissystem.
- > Förbrukningsbalanskraft prissätts med

nettoregleringspriset oavsett om den balansansvariges förbrukningsbalanskraft medverkat till systemets obalans eller inte, s.k. enprissystem.

Redovisningen av balanskraften från avräkningen sker i form av grundkostnad/-intäkt respektive regleravgift/-avgiftskreditering dels per elområde och dels totalt per balansansvarig.

KVARKRAFT

Beräkning av kvarkraft

Kvarkraften för en balansansvarig beräknas per schablonberäkningsområde som skillnaden mellan uppmätt förbrukning och preliminärt avräknad schablonförbrukning. Marknadsdelningen innebär därmed ingen ändring av beräkningen av kvarkraften.

Prissättning av kvarkraft

Prissättningen av kvarkraften sker med ett volymvägt schablonavräkningspris per månad och per elområde. Schablonavräkningspriset beräknas med hjälp av ett elspotpris och varje elområdes sammanlagda förbrukningsprofil för schablonavräknade uttagspunkter. Med marknadsdelningen följer att istället för att samma områdespris används per elområde, kommer fyra olika elspotpriser att användas, ett för varje elområde.

RAPPORTERING OCH STRUKTURRAPPORT

Vad ett balansansvar omfattar redovisas i strukturrapporten från Svenska Kraftnät och där framgår vad som ska rapporteras inom den balansansvariges åtagande. Förutom nedan redovisade förändringar i rapporteringen förutses att övrig befintlig rapportering fortsätter som tidigare. I strukturrapporten framgår identiteter och andra koder för de dataserier som ska rapporteras i både handels-/driftplaneringsskedet och i avräkningssskedet.

Inför marknadsuppdelningen införs benämningarna SE1, SE2, SE3 och SE4 för Nord Pool Spots och reglermarknadernas elområden. Däremot bibehålls snittområdenas beteckningar SN1, SN2, SN3 och SN4 för t.ex. planer och avräkningsresultat. Benämningen SWE infördes för Sverige den 1 april 2011 varvid benämningarna för Sverige, SE1 och SVE, upphörde.

HANDELS- OCH DRIFTPLANERINGSSKEDET

Rapportering från balansansvarig:

Den balansansvarige ska i handels- och driftplaneringsskedet för leveransdygn 1 november 2011 och därefter rapportera följande till Svenska Kraftnäts planeringssystem TRANS med Ediel-formatet DELFOR [serieid]:

> Bilateral handel (MWh) BA-BA & SEz (d.v.s. med områdes-tillhörighet). Dataserien identifieras: 12345102754321SE1 [EDIEL-id aktör 1; produktkod; EDIEL-id aktör 2; SEz].

Rapportering från Svenska Kraftnät:

Svenska Kraftnät kommer i handels- och driftplaneringsskedet fr.o.m. leveransdygn 1 november 2011 och därefter rapportera följande till den balansansvarige från Svenska Kraftnäts planeringssystem TRANS med Ediel-formatet DELFOR [princip för serie-id: Rapportörens Ediel-id; EDIEL-id aktör 1; produktkod; EDIEL-id aktör 2; elområde/snittområde]:

- > Diff bil.handel (MWh) BA-BA & SEz (dvs. med områdestillhörighet - rapporteras inte för Nord Pool Spot-handel). [1000012345102554321SE1].
- > Day ahead (Spot) (MWh) BA-Nord Pool Spot & SEz. [1000054321208510006SE1].
- > Intra day (Elbas) (MWh) BA-Nord Pool Spot & SEz. [1000054321 208610006SE1].
- > Handelssaldo (MWh) per BA & SEz (ny - saldot efter rättningsregeln). [10000543212066SE1].
- > Bindande plan förbrukning (MW) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet). [10000SNz2036BAX].
- > Planerad produktionsreglerkraft (MW) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet). Dataserien identifieras: [10000;SNz; produktkod;BAX].
- > Planerad förbrukningsreglerkraft (MW) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet). Dataserien identifieras: [10000;SNz; produktkod;BAX].
- > Netto regleringspris (SEK/MWh) per SEz (i stället för PS1). [10000SE45059].
- > Uppregleringspris (SEK/MWh) per SEz (i stället för PS1). [10000SE45032].
- > Nedregleringspris (SEK/MWh) per SEz (i stället för PS1). [10000SE45033].

AVRÄKNINGSSKEDET

Från den 1 november 2011 rapporterar Svenska Kraftnät i avräkningsskedet följande till den balansansvarige från Svenska Kraftnäts avräkningssystem Generis i Ediel-formatet UTILTS [tidserieprodukt]:

- > Bilateral handel BA-BA (exklusive Nord Pool) [S337].
- > Diff bil.handel BA-BA [S337_1].
- > Day ahead (Spot) (MWh) BA-Nord Pool Spot & SEz. [S1027_5].
- > Intra day (Elbas) (MWh) BA-Nord Pool Spot & SEz. [S1027_6].
- > Handelssaldo (MWh) per BA & SEz (dvs. med områdestillhörighet) [S342].
- > Balansgrundpris (SEK/MWh) per SEz (istället för PS1) [5031].
- > Uppregleringspris (SEK/MWh) per SEz (istället för PS1) [5032].
- > Nedregleringspris (SEK/MWh) per SEz (istället för PS1) [5033].
- > Tilläggspris obalans (SEK/MWh) per SEz (1 pris istället för tilläggspris för över- resp. underbalans PS1) [M507].
- > Netto produktionsreglerkraft (MWh) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet) [S173].
- > Planerad produktionsreglerkraft (MWh) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet) [S238].
- > Netto förbrukningsreglerkraft (MWh) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet) [S174].

- > Planerad förbrukningsreglerkraft (MWh) per BA & SNz (dvs. med områdestillhörighet) [S239].
- > SvK köpt prod.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & grundkostnad (SEK) [S316].
- > SvK såld prod.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & grundintäkt (SEK) [S317].
- > SvK regleravgift prod.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & ersättning (SEK) [S415].
- > SvK köpt förbr.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & grundkostnad (SEK) [S319].
- > SvK såld förbr.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & grundintäkt (SEK) [S320].
- > SvK regleravgift förbr.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & ersättning (SEK) [S416].
- > SvK regleravgiftkreditering förbr.balanskraft per BA & SNz, volym (MWh) & ersättning (SEK) [S417].
- > SvK balanskraftavgift förbrukning BA & SEz, volym (MWh) & belopp (SEK) [S418].
- > Bindande plan avräkning produktion per BR & SNz [S264].
- > Bindande plan avräkning förbrukning per BR & SNz [S265].

Från och med den 1 november 2011 upphör följande serier att rapporteras från Generis till balansansvariga:

- > Tilläggspris överbalans.
- > Tilläggspris underbalans.

I VILKET OMRÅDE HAR JAG MINA ELLEVERANSER?

Enligt mätningföreskrifterna ska det på fakturan för nätavgiften från nätägaren anges ett områdes-id (tre-bokstavskod) för det nätavräkningsområdets som uttagspunkten är placerad i. På Mimer under valet Nätområde, framgår det till vilket elområde det egna nätområdet tillhör.

MER INFORMATION

Mer information om elområden finns på www.svk.se, under valet Energimarknaden/EI. Här finns också kartor som visar var nätavräkningsområdena för lokalnäten ligger och var gränsen mellan elområdena finns.

Vid frågor, kontakta avrakning@svk.se.